

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра цивільного права та процесу**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ
ІЗ СПЕЦІАЛЬНИМ ТА ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ**

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність:	016 «Спеціальна освіта»
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	016.02 Корекційна психопедагогіка
Освітня програма:	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова навчання:	українська

Ужгород, 2024

Робоча програма навчальної дисципліни **«Соціально-правове забезпечення системи освіти із спеціальним та інклюзивним навчанням»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/педагогіка**, спеціальності **016 Спеціальна освіта** предметної спеціальності (спеціалізації) **016.02 Корекційна психопедагогіка** освітньої програми **«Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини»**.

Розробники: Менджул М.В., д.юр.н., професор, професор кафедри цивільного права та процесу

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри цивільного права та процесу**

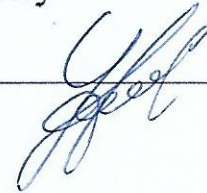
Протокол № 12 від «26» червня 2024 року
Завідувач кафедри

 /Сібілла БУЛЕЦА/

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 12 від «27» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

 /Фелікс ФІЛАК/

© Менджул М. В., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3 (ESTS)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		
Кількість модулів - 1	2-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Семестр:	
Вид підсумкового контролю – залік	7-й	7-й
	Лекції:	
Форма підсумкового контролю: Тестування, усне опитування	20 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	24 год.	2 год.
	Лабораторні:	
	- год.	- год.
	Самостійна робота:	
	46 год.	78 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із: загальними засадами соціального та правового забезпечення корекційної освіти, міжнародно-правовим регулюванням права на освіту дітей з особливими потребами, а також правовим регулюванням окремих форм корекційної освіти в Україні.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних компетентностей:

- **ЗК-1.** Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини й громадянина України.
- **ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК-11.** Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Спеціальних компетентностей:

- **СК-1.** Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами.
- **СК-7.** Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища.
- **СК-14.** Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному та європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так і інші системи цінностей.
- **СК-15.** Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Соціально-правове забезпечення системи освіти із спеціальним та інклюзивним навчанням» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 10 Педагогіка інклюзивного навчання;
- ОК 15 Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»;
- ОК 20 Професійна діяльність та особистість корекційного педагога.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 016 «Спеціальна освіта» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.	РН 9
Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.	РН 16
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	РН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціально-правове забезпечення системи освіти із спеціальним та інклюзивним навчанням»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
- Має навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.	ПРН 9
- Здатний приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.	ПРН 16
- Має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- активність студента в дискусії, якість конспекту;
- виконанні практичної, творчої роботи, командних проєктів;
- виступи на практичних заняттях, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, наукові статті та тези доповідей на конференціях;
- виконання індивідуальних та групових завдань самостійної роботи; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт;
- залік.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести, теоретичні та практичні завдання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні та письмові відповіді на семінарських та практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова з елементами тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1, T2	T3, T4	T5, T6	T7, T8		
15	15	15	15	40	100

T1, T2, T3, T4... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	5

Презентація	1	5
Реферат / наукова стаття	1	5
Есе / тези доповіді на конференції	1	5
Модульна контрольна робота	1	40
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи (або тестування), який оцінюється у межах від 1 до 40 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
Модуль 1	Модуль 2	
100	-	100

Протягом семестру студенти вивчають 1 модуль з дисципліни. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи та тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 1 модуль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулі (середній бал за два модулі) отримав більше 60 балів, має право не складати залік з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль студент має також право відмовитися від складання заліку. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулі отримав менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час заліку оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Загальні засади правового та соціального забезпечення корекційної освіти

1. Поняття та значення корекційної освіти.
2. Категорії дітей з особливими потребами.
3. Система корекційної освіти в Україні.
4. Нормативно-правові акти, що регулюють освіту дітей з особливими потребами.
5. Соціальний захист дітей з особливими потребами.

Тема 2. Міжнародно- правове регулювання права на освіту дітей з особливими потребами

6. Загальні міжнародні документи про права людини та право на освіту.
7. Спеціальні міжнародні документи, що регулюють право на освіту дітей з особливими потребами.
8. Гарантування Міжнародними актами права на рівний доступ до освіти дітей з особливими потребами.

Тема 3. Правове регулювання індивідуальної форми навчання

1. Поняття та значення індивідуальної форми навчання.
2. Право на індивідуальну форму навчання та порядок зарахування дітей.
3. Правове регулювання організації індивідуальної форми навчання.

Тема 4. Спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах

1. Мета створення спеціальних класів для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах.
2. Зарахування учнів та комплектування спеціальних класів.
3. Правове регулювання організації навчально-виховного процесу у спеціальних класах.

Тема 5. Правові основи діяльності спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку

1. Правові основи діяльності спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.
2. Види, структура спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів) та строки навчання.
3. Зарахування та добір дітей для навчання у спеціальних школах (школах-інтернатах).
4. Учасники навчально-виховного та реабілітаційного процесу. Управління спеціальною школою.
5. Організація діяльності спеціальної школи (школи-інтернату) та соціальний захист вихованців.
6. Правове регулювання організації навчально-виховного процесу в спеціальній школі (школі-інтернаті).
7. Особливості навчально-виховної, корекційно-розвиткової, лікувально-профілактичної роботи у спеціальних школах(школах-інтернатах) різних видів.

Тема 6. Правове регулювання діяльності Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю

1. Правовий статус Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю.

2. Структура Центру та умови зарахування дітей до Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю.
3. Правове регулювання організації реабілітаційного процесу в Центрі

Тема 7. Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні

1. Поняття та значення інклюзивної освіти.
2. Організація інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.
3. Корекційна спрямованість інклюзивної освіти.
4. Інклюзивно-ресурсний центр.
5. Правове регулювання організації надання психолого-педагогічної допомоги дитині з особливими освітніми потребами.

Тема 8. Правові основи освітньої діяльності спеціальних навчальних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання

1. Школа соціальної реабілітації.
2. Порядок зарахування учнів (вихованців) до школи та їх відрахування.
3. Правове регулювання організації навчально-виховного процесу у школі соціальної реабілітації.
4. Правове регулювання діяльності професійних училищ соціальної реабілітації.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Загальні засади правового та соціального забезпечення корекційної освіти	16	4	4	-	-	8
Тема 2. Міжнародно-правове регулювання права на освіту дітей з особливими потребами	16	4	4	-	-	8
Тема 3. Правове регулювання індивідуальної форми навчання	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах	12	2	2	-	-	8
Тема 5. Правові основи діяльності спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку	12	2	2	-	-	8
Тема 6. Правове регулювання діяльності Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю	6	2	2	-	-	2
Тема 7. Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні	8	2	4	-	-	2
Тема 8. Правові основи освітньої діяльності спеціальних навчальних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання	8	2	4	-	-	2
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	90	20	24	-	-	46
Разом за семестр	90	20	24	-	-	46

	Кількість годин
--	-----------------

Назви змістовних модулів і тем	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Загальні засади правового та соціального забезпечення корекційної освіти	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Міжнародно- правове регулювання права на освіту дітей з особливими потребами	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Правове регулювання індивідуальної форми навчання	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах	11	1	-	-	-	10
Тема 5. Правові основи діяльності спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку	11	1	-	-	-	10
Тема 6. Правове регулювання діяльності Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю	11	1	-	-	-	10
Тема 7. Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні	11	1	-	-	-	10
Тема 8. Правові основи освітньої діяльності спеціальних навчальних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання	11	1	-	-	-	10
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	90	10	-	-	-	80
Разом за семестр	90	10	-	-	-	80

6.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

1	Загальні засади правового та соціального забезпечення корекційної освіти	4	-
2	Міжнародно- правове регулювання права на освіту дітей з особливими потребами	4	-
3	Правове регулювання індивідуальної форми навчання	2	-
4	Спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах	2	-
5	Правові основи діяльності спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку	2	-
6	Правове регулювання діяльності Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю	2	-
7	Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні	4	-
8	Правові основи освітньої діяльності спеціальних навчальних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання	4	-
Усього		24	-

6.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Загальні засади правового та соціального забезпечення корекційної освіти	8	10
2	Міжнародно- правове регулювання права на освіту дітей з особливими потребами	8	10
3	Правове регулювання індивідуальної форми навчання	8	10
4	Спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах	8	10
5	Правові основи діяльності спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку	8	10
6	Правове регулювання діяльності Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю	2	10
7	Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні	2	10
8	Правові основи освітньої діяльності спеціальних навчальних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання	2	10
Усього		46	80

6.5 Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у написанні студентами рефератів відповідно до обраної ними тематики. При бажанні студента індивідуальна робота може бути виконана у формі науково-дослідної статті, тез доповіді на конференції, конкурсної наукової роботи і т.п.

За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально 10 балів. Результати індивідуальної роботи надаються студентом для перевірки та оцінювання за 20 днів до початку екзаменаційної сесії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: проектор.

Обладнання: комп'ютер.

Програмне забезпечення: windows, power point.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основа література

Нормативні акти:

- 1) Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Ст. 3103.
- 2) Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 (Дата набрання чинності для України: 06.03.2010) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
- 3) Конвенція ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти від 14.12.1960 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_174 .
- 4) Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (Рим, 4.11.1950 р.) *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. Ст. 2371.
- 5) Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 3.01.1976 р. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2002. № 2.
- 6) Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- 7) Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37. 38. Ст. 2004.
- 8) Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 49. Ст. 259.
- 9) Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- 10) Закон України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні" від 06.10.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
- 11) Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12/ed20171026/stru>
- 12) Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
- 13) Рішення Конституційного Суду України від 04.03.2004 р. № 5-рп/2004 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини третьої статті 53 Конституції України (справа про доступність і безоплатність освіти). *Офіційний вісник України*. 2004. № 11. Ст. 674.
- 14) Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
- 15) Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 585 «Про встановлення тривалості здобуття освіти у закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2003-%D0%BF>
- 16) Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF>.

- 17) Постанова Кабінету Міністрів України № 734 від 08.08.2012 «Про організацію діяльності загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації» (Положення про школу соціальної реабілітації, Положення про професійне училище соціальної реабілітації).
- 18) Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. N 1242 "Про затвердження Державної цільової соціальної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1242-2007-%D0%BF>
- 19) Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2004 р. N 1591 " Про затвердження норм харчування у навчальних та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-2004-%D0%BF>
- 20) Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 р. N 784 "Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009-2015 роки "Безбар'єрна Україна" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2009-%D0%BF>
- 21) Постанова Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 1993 р. N 859 " Про організацію діяльності спеціальних закладів освіти для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання " URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-93-%D0%BF>
- 22) Постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 1998 р. N 909 "Про поліпшення матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування " URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-98-%D0%BF>
- 23) Наказ МОН України від 25.06.2018 № 693 "Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0693729-18> Наказ МОН від 31.12.2015 № 1436 "Про затвердження Плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1436729-15>
- 24) Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.2010 «Концепція розвитку інклюзивної освіти» URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (дата звернення 30 серпня 2019 р)
- 25) Наказ МОН молодьспорту України № 1205 від 06.12.2010 р., зареєстрований у Міністерстві юстиції України 22.12.2010 р. за №1308/18603 «Типові штатні нормативи загальноосвітніх навчальних закладів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1308-10>
- 26) Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.01.2014 № 80 «Про затвердження Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (початкова школа)»
- 27) Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.01.2015 № 44 «Про розроблення корекційно-розвиткового та методичного забезпечення спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044729-15>
- 28) Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.02.2015 № 104/52 «Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2015 року за № 224/26669 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0224-15>
- 29) Наказ Міністерства освіти і науки України № 668 від 21.06.2018 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0668729-18>
- 30) Спільний наказ Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерство соціальної політики України № 995/557 від 10.09.2012 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 20.09.2012 №1629/21941 "Про затвердження Положення про

- дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування " URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1629-12>
- 31) Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.05.2013 № 621 «Про створення експертно-консультативної ради з питань аутизму» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0621729-13?lang=en>
- 32) Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2013 № 1723 «Про діяльність санаторних та спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1723729-13>
- 33) Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.10.2013 № 1517 «Про розроблення навчального забезпечення для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів»
- 34) Спільний наказ Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України від 05.05.1997 р. № 137/131, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.08.1997 р. за №382/2132 "Про затвердження Інструкції про медичне обстеження дітей і підлітків, які направляються до загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-97>
- 35) Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009 р. № 852 "Про введення навчального предмету „Українська жестова мова” та внесення змін до Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0852290-09>
- 36) Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2010 р. № 1224"Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладах" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10>

Монографії, коментарі, підручники, посібники:

1. Деревянко Б. В. Надання освітніх послуг: правовий статус суб'єктів: Монографія. Донецький юридичний інститут. Донецьк: Видавничий дім «Кальміус», 2011. 336 с.
2. Деревянко Б. В. Правове регулювання господарської діяльності навчальних закладів: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04. Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України. Донецьк, 2014. 504 с.
3. Кархут О. Я. Механізм правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. К., 2014. 185 с.
4. Курко М. Н. Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2010. 388 с.
5. Мельничук О. Ф. Поняття та види суб'єктів освітніх правовідносин. Держава і право. 2011. Вип. 51. С. 51–56.
6. Огаренко Є. А. Адміністративно-правове регулювання діяльності вищих навчальних закладів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2010. 20 с.
7. Освітнє право: навч. посіб. для студентів гуманітарних ВНЗ; за заг. ред. В.В. Астахова. Х.: Вид-во НУА, 2011. 188 с.
8. Романенко К. М. Конституційне право громадянина на освіту в Україні: стан і тенденції розвитку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2008. 197 с.

9. Шаповал Р. В. Освітня діяльність в Україні: адміністративно-правове дослідження: Монографія. Х. : Золота миля, 2011. 347 с.

Допоміжна література

1. Баєва Т.Ф. Корекційна педагогіка як галузь педагогічної науки. Освіта Донбасу. 2011. –№ 2 (145). С. 57-65.
2. Валєєв Р. Г. Освітнє право України: Навч. посібник. Луганськ: Луганська правова фундація, 2011. 287 с.
3. Волошина О.В. Основи корекційної педагогіки. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. 168 с.
4. Волошина О.В. Відхилення у поведінці учнів загальноосвітніх навчальних закладів як психолого-педагогічна проблема. Наукові записки. Серія: педагогіка і психологія. Недержавний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Випуск 29. Вінниця, 2009. С. 246-251.
5. Волошина О.В. Підготовка майбутніх учителів до інклюзивних форм роботи як нагальна потреба сучасної школи. Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології. Теоретичний та науково-методичний часопис. Том 1. Рівне, 2010. С. 253-258.
6. Волошина О.В. Корекційна робота з дітьми з синдромом дефіциту уваги як нагальна потреба сучасної школи. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Випуск 32. Вінниця, 2010. С. 257-261.
7. Давидюк М.О. Корекційна педагогіка: Хрестоматія. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2011. 205 с.
8. Загородній С. А. Договір про професійну підготовку у вищому навчальному закладі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Х., 2007. 188 с.
9. Ілляшенко Т.В. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами. Директор школи. 2009. - № 34. С. 19-24.
10. Колишкін О. В. Корекційна освіта. Вступ до спеціальності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми : Університетська книга, 2013. 391 с.
11. Монаєнко А. О. Правове регулювання видатків на освіту та науку: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2009. 525 с.
12. Науково-практичний коментар до Закону України «Про вищу освіту» / за ред. чл.-кор. НАН України В. Ф. Опришка. К.: Парламентське вид-во, 2014. 672 с.
13. Нестеренко П. В. Вищий навчальний заклад як суб'єкт цивільно-правової відповідальності. Наук. вісн. Нац. акад. держ. податк. служби України. 2005. №5 (32). С. 165–170.
14. Пантонюк Т., Невмержицька О., Пантонюк М. Основи корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник. – 2-ге видання, доповнене і перероблене. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. 324 с.
15. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник / Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів: Колесо, 2008. 144 с.
16. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / АПН України; Інститут спеціальної педагогіки; Луганський держ. педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка / В. І. Бондар (голов. ред.). Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
17. Тищенко О. В. Правові проблеми укладення, зміни та припинення трудового договору з педагогічними працівниками середніх загальноосвітніх шкіл України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Київський університет імені Тараса Шевченка. К., 2002. 18 с.
18. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – 328 с.
19. Шаповал Р. В. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2011. 372 с.